

BORIS SPASOJENKO

MIKŠIĆ JE SPASIO SANADEROVU VLAST OD SILAZNE PUTANJE

Prvi krug predsjedničkih izbora prošao bi gotovo nezapaženo u hrvatskom političkom životu da se nije pojavio Boris Mikšić, nezavisni kandidat koji je postao novi 'remetilački faktor' u ustaljenoj hrvatskoj političkoj žabokrečini.

Mikšićev relativni uspjeh i visok izborni rezultat potvrđuje tezu da se predsjednička vlast u Hrvatskoj doslovno valjala ulicom, no nije bilo nikoga politički ozbiljnog a istovremeno dovoljno hrabrog i spretnog da je pokupi Velika apstinencija birača na ovim izborima određena je pobuna pučanstava protiv postojeće političke elite, a dobar Mikšićev izborni rezultat pokazuje veliku želju birača za nečim novim, koliko god to novo bilo nepoznato i zapravo politički nedefinirano.

NERVOZA NAKON REZULTATA

Mikšić je svojimi plasmanom na treće mjesto prije svega pridonio političkom nokautu Mesića u prvom izbornom krugu. Nervozna tudmanovska i arogantna Mesićeva reakcija nakon proglašenja rezultata prvog kruga pokazuje da ih je doživio kao vlastiti politički poraz. Poraz kažem zato što se u svojem predizbornoj borbiljanju unaprijed proglasio pobjednikom izbora, potpomognut u tome velikim dijelom medija. Trenutačni je predsjednik u prvom krugu pridobio samo 25 posto ukupnog biračkog tijela, što najbolje demantira i napuhane ankete o masovnom izlasku na izbore, kao i smiješne teze o plebiscitarnoj podršci njegovoj politici i osobi Mesić na određen način može biti sre-

tan što je u drugom krugu ostala Jadranka Kosor, a ne Mikšić, jer bi on najvjerojatnije u svojoj uzlaznoj putanji potukao Mesića jednako kao što je on na prošlim izborima porazio Budišu. No, to može biti samo privid jer će ostanak Kosorice u izbornom utrci zasigurno mobilizirati i onaj dio biračkog tijela koji je ostao kod kuće jer su ga medijske ankete uvjerile da je Mesić sigurni predsjednik.

Rezultat prvog kruga i ostanak Jadranke Kosor u utrci zaustavio je po HDZ opasno klizanje prema bitku vlasti. I to ne samo predsjedničke nego i one druge. Nepoznati je Mikšić na određeni način spasio i Sanaderovu vlast od ubrzane silazne putanje. Da nije bilo Mikšića, Mesić bi zasigurno u prvom krugu porazio Kosor, što bi izazvalo onu vrst političke inercije koja bi na lokalnim izborima nanijela poraz vladajućem HDZ-u. Ovakvo, ta je silazna putanja zasad zaustavljena. Drugi krug ipak će biti odmjeraanje podjednakih kandidata. Rezultat tog kruga neće u onoj mjeri utjecati na daljnju političku situaciju u Hrvatskoj koliko bi utjecao da je predsjednik izabran već u prvom krugu. Neizvjesnosti ishoda izbora zasigurno će pridonijeti odlasku nepopularnog ministra Zužula, pa i najavljeni mogući odlasci drugih ministara, a mogli bi pridonije-

ti i drukčijem rezultatu u drugom krugu od očekivanog u anketama prije prvog kruga. Ostanak Kosor u drugom krugu zaustavilo je njezino osobno predizborno klizanje i, statistički gledano, počinje njen politički uspon. Sigurno je da će ona u drugom krugu dobiti veći postotak od onoga u prvom, što će analitičari, bez obzira na rezultat, proglasiti uspjehom S obzirom na činjenicu da poslije prvog kruga nema nikakve predizborne kampanje ni jednog kandidata, kao da izbora ni nema, po-tezi kao što je Zužulova ostavka puno su važniji od bilo kakvog predizbornog skupa. Dapače, na određenih njihovih nadoknadu, a Mesić nema čime parirati ovoj politici stranke Jadranke Kosor.

Za Hrvatsku, konačno, dugoročno gledano nije od prevelike važnosti tko će stolovati na Pantovčaku. I to zato što je vlast bitno koncentrirana u rukama Vlade i Sanadera, a trenutačni je predsjednik Mesić svojim šarlatanskim i neozbiljnim ponašanjem do te mjere degradirao predsjedničku funkciju da iz nje više ne proizlazi moć poput one kakvu imaju predsjednici u drugim demokratskim državama. Svi medijski analitičari, kao i politolozi, od Jelene Lovrić nadalje, pa čak i njegovi dojučerašnji poklonici slažu se s ocjenom da je Mesić u izbornom utrci pokazao potpunu bezidejnost, ispraznost i dotrajalost vlastitog modela šarmantnog građanina predsjednika. Ovo više nije onaj Mesić koji se nudio na prošlim izborima. Vlastitu dopadljivost zamijenio je arogantnošću i netolerancijom, a duhovitost prostaklukom i bezobrazlukom, i vrijeđanjem svega i svakoga. Gotovo svi analitičari njegovo ponašanje doživljavaju kao ponašanje čovjeka iz birtije, dakle iz Krlježine balkanske krčme, a ne šarmantnog građanina iz kafića. Upravo takav nastup u večeri proglašenja rezultata prvog kruga pokolebao je dio birača koji su u tom krugu glasali za Mesića.

PRITISAK ILI UCJENA

Jadranka Kosor uspjela je u najvećoj mjeri sačuvati dostojanstveno ponašanje dame, iako se poput Mesića ali i ostalih kandidata nije proslavila velikom idejnošću i svježinom Uz to, ni Sanader ni HDZ nisu se previše angažirali u njezinoj predizbornoj kampanji. Stjecao se dojam kao da je Sanaderu svejedno tko će stolovati na Pantovčaku. Dapače, neki su analitičari bili skloni tvrdnjama da je ovakvo Sanaderovo ponašanje rezultat pritiska ili ucjene iz Mesićeva kruga nečim "konkretnim" ili, pak, podozriivošću međunarodnih drugova koji se boje iskustva koncentracije vlasti i moći u rukama jedne stranke i jednog čovjeka - HDZ-a i Sanadera.

HDZ ima problem sa strukturom svojih (ul-

tra)konzervativnih članova, koji ne prihvaćaju radikalnu proeuropsku politiku kako Ive Sanadera tako ni odane mu Jadranke Kosor. I to ne samo kad je u pitanju odnos prema Gotovini i Tribunalu u Haagu već i prema radikalnoj proeuropskoj politici Sanaderova kabineta s ciljem modernizacije Hrvatske. Konačno, ideja modernosti u Hrvatskoj nikad nije dobro stajala. Upravo u strahu od takve preobrazbe i Hrvatske i

HDZ-a, mnogi su simpatizeri te stranke ostali u svojim kućama bojkotirajući izbore. Ekstremni konzervativizam velikog dijela od Tudmana naslijeđenog HDZ-a, pogotovo onaj izvan gradskih sredina, ne može prihvatiti ni ideju da žena bude šef države. To je ono što se svakodnevno moglo čuti u selima i provinciji, gdje i dalje smatraju da je ženi mjesto u kući uz djecu i kuhinju. Taj će mentalitet biti velik problem Sanaderovu HDZ-u ne samo u drugom krugu izbora nego i u daljnjoj političkoj modernizaciji stranke i Hrvatske.

DRUGI KRUG

Drugi krug predsjedničkih izbora uvelike će ovisiti o tome hoće li HDZ, Sanader i Kosor uspjati mobilizirati "hrvatsku šutljivu većinu" koja je, kao i svagdje drugdje, sklona desnoj političkoj opciji. Dođe li prije drugog kruga do idejne polarizacije slične onoj u drugim državama svijeta, rezultat izbora bit će neizvjesan do posljednjeg trenutka. Bez obzira što većina poraženih predsjedničkih kandidata nije pozvala svoje birače da podrže Jadranku Kosor, najvjerojatnije će oni zbog svoje desne političke orijentacije svoj glas dati njoj. Konačni rezultat izbora uz to će uvelike ovisiti i o onom dijelu biračkog tijela koji u nedjelju nije izašao na izbore. Mesićevi su birači, očito, izašli i njihov se broj zna. Hoće li Sanader prije svega, ali i Kosor i HDZ uspjati pokrenuti svoje birače uvjeravaju ih u važnost ovih izbora, tek ćemo vidjeti. No, ishod će ovisiti upravo o tome. Što se Mikšićevih birača tiče, oni su poručili svojim glasovima da ne žele staru vlast i starog predsjednika, nego nešto drugo. Novo. A Jadranka Kosor to, u odnosu na Mesića, ipak jest Pogotovo s obzirom na svoje ponašanje i manire suzdržljive dame. Za razliku od Mesića, koji je pokazao da je sve samo ne - gospodin. Za građanski koncept Hrvatske to je itekako bitno. Jer ako Hrvatska već mora birati između dva fikusa, od kojih bi jedan trebao restiti predsjedničke dvore idućih pet godina, zasigurno treba izabrati onakav kakav se uklapa u europsku viziju Hrvatske. To zasigurno nije prosta iz birtije Stipe Mesić, koji Hrvatsku svojim ponašanjem sve više vraća u balkansku krčmu i balkansku atmosferu.

Jadranka Kosor je pokazala manire suzdržane dame, a Mesić je pokazao da nije gospodin

1. I.	2. I.	3. I.	4. I.	5. I.	6. I.
Doček	Sontag	Praznici	Otoci	Sućut	Poganstvo
Doček Nove godine u Dubrovniku. U društvu sam s prijateljem Ivom Bancem, Nadeždom Čačnović, Sarajlijom Zdravkom Grebom i njegovom suprugom Ognjenkom. Restoran poluprazan. Ljudi djeluju nekako bezvoljno, apatično. Kao da im nije ni do čega, pa ni do slavljenja dolaska najnovije godine. Odmah poslije 12 sati otišao sam spavati. Očito su posljednji intenzivni mjeseci ostavili trag. Valja malo stati, odmoriti se i predahnuti. U ranim jutarnjim satima iz Dubrovnika, koji podsjeća na grad duhova, praznim katamaranom stižem na još prazniji Mljet	Šećući pustim Mljetom razmišljam o preminulog Sušana Sontaga. Na Staru godinu uvečer društvo okupljeno u Bančevu stanu telefonom je izrazilo sućut njenom sinu Davidu (Rieffu) povodom smrti majke, naše zajedničke prijateljice. David je izrazio želju da prilikom dolaska u Zagreb na proljeće ponovno posjeti moju kuću u Zagorju. On i njegova majka tu su prije četiri godine boravili posljednji put. Bila je to nezaboravna večer, kaže David. No, rekao mi da se neke stvari u životu, nažalost, ne mogu ni ponoviti ni vratiti.	Ministar školstva Primorac skratio je ovogodišnje zimske praznike tako da je škola počela u male kršćane školare koji slave Božić prema istočnom kalendaru. Nedolaskom na nastavu bit će izloženi istom onakvom pritisku "kršćanske šutljive većine" kakvom su u vrijeme komunizma bili izloženi oni praktični vjernici katolici koji su se usudili taj dan ne doći u školu. Interesantno je da ni Pravoslavna crkva ni predstavnici Srba u političkom životu nisu javno reagirali i tražili da praznici budu kao i do sada.	Na Stradunu Banac i ja susrećemo župana Šprlju i bivšeg ministra zdravstva Andru Vlahušića. Razgovaramo o "mir-tvom" Mljetu i o potrebi jačeg angažmana županije i države u oživljavanju otoka, a pogotovo Mljeta. Mljet sada ima 800 stanovnika, uglavnom starijih od 50 godina, a svake ih godine umre 40-ak. Nastavi li se takvim tempom, otoci bi uskoro mogli biti mjesta na kojima će u jesen, zimu i rano proljeće živjeti samo duhovi i uspomene. Hoće li izgradnja novoga trajektnog pristaništa u Prapatnome (Peļješac) pridonijeti oživljavanju Mljeta?	Hrvatska je Vlada u posljednji trenutak, nekoliko sati prije 12, pozvala građane na trominutnu šutnju. Time se Hrvatska priključila EU, koja je u podne trominutnom šutnjom odala počast žrtvama nedavne katastrofe u Aziji. No, očigledno je poziv došao prekasno. ZET-ovi su autobusi i dalje vozili jer očito svi autobusi nemaju radioprijamnike. Narodni je radio nastavio emitirati glazbu koja baš nije prikladna izražavanju šutnje. Radiopostaje u sklopu Hrvatskoga radija (Sljeme i druge) pridružile su se Vladi-nom pozivu.	Pogansko shvaćanje Božića već se tradicionalno u Hrvatskoj može vidjeti u noći na Tri kralja, lako prema katoličkom kalendaru božićno vrijeme i dalje traje, i večeras se, kao i svake godine dosad, na pravoslavnj Badnjak gasi božićna rasvjeta na kućama. Čovjek se zamori stalno pisati o istom, svake godine. Badava Sanaderova lanjska čestitka "Hristos se rodi". S ovakvim "poganskim" narodom prava demokršćanska ideja nema puno šanse na dugu stazu. To se vidi i po rezultatima prvog kruga predsjedničkih izbora.